

hastig en Vind fra Nord eller Nord-vest-Nord som begyndte at splitte Taagen, hvor efter de i største Hast optrak sit Anker og hidsede Seilene, thi de befrygtede at Iisen skulde drive til dem, der forledene Dag havde gjort dem bange, skjønt de blev den lidt vaer. Men imens de lavede sig paa Rejsen og satte Seilene i Stand, fik de at see i gjennem Taagen et stort Field eller Forbjerg bleegagtig af Coleur saa nær ved deres Ankerplads som en halv Miil, efter deres Meening. De syntes at være forvissede paa at den var yderste Kant af et Næss eller Udhuk udi Grønlands Østre Side. De satte Coursen her fra imod Østen, og kom efter omtrent halvanden Uges forløb fra denne Søfare til Breedefjord, og saa paa Grannefjord. Udi disse Dage blev har megen Kulde og stærk Storm fra Øst og Nordost, der sneede og mangede paa Fieldene her paa Vesterlandet. Der hængte ligeledes Iistapper fra det øverste af Fieldene nær til Midten af de Sider der vendte imod Vinden, ja ligevel blev Vandet om Natten ned til Søen tilfrossen, saa man

kunne ikke erindre Veirliget nogentiid til forn koldere den forrige Deel af Hundedagene. Af dette kan man see at paa denne Tiid har ikke Kulden blevet stærkere eller Stormen strængere ved Grønland end som her udi Island, ligeledes at der næsten eller aldeles ingen Iis har været ved Grønlands Østerbygd hvor vore gamle Islændere til forn boede. Og jeg holder for, at det Field som disse Danske saae, maa være kort fra det Sted hvor Øgmund, den sidste Catholske Biskop paa Skalholt, da han Aar 1532 reiste hjem fra Norge med Tømmer til Kirken, saa Lamme faar dreven til Stæk*), omtrent 150 Aar efter at man fik de sidste Efterretninger fra Grønlands Østerbygd.

Denne Relation haver jeg optegnet efter som den samme Halldor, der var paa Skibet, udførlig fortalte min Tjenestekarl 1751. J. B. S. (Jon Biarnasøn).

*) Stæk, Faarefold.

Den nordamerikanske Greely-Expedition,

af N—n.

(Hermed Tavle V).

Denne Expedition, bestaaende af 25 Mand, blev for omtrent tre Aar siden afsendt for at oprette en meteorologisk Station i Lady Franklin Bugten i Robeson Kanalen. Denne Station blev den nordligste af alle de meteorologiske Stationer, og Nordamerikanerne vare saa heldige 1881 at træffe et saa ualmindelig gunstigt Isaar, at Skibet „Proteus“, der havde Expeditionen om Bord, paa otte Dage sejlede fra Littleton Øen i Smith Sund til Lady Franklin Bugten, medens Nares Expedition 1875 med to kraftige Dampskibe var 28 Dage om at tilbagelægge det samme Stykke Vej. „Proteus“ vendte tilbage samme Aar; men siden den Tid savnede man enhver paalidelig Efterretning om Greely og hans Ledsagere. Det kunde nemlig ikke henregnes til paalidelige Efterretninger, at nogle indfødte i Nærheden af Kap York i Fjor fortalte Dr. Nathorst, der hørte til Nordenskiöld's Expedition, at Greely og hans Ledsagere havde naaet Littleton Øen.

Skibet „Neptune“, der 1882 skulde sætte sig i Forbindelse med Greely, kom i Besæt i Isen i Nærheden af Kap York og maatte vende om med uforrettet Sag; men det lykkedes dog, rigtignok med Møje, at oprette Depoter og at efterlade Proviant ved Kap Sabine og paa Littleton Øen samt at efterlade en Baad ved Kap Isabella. Det følgende Aar bleve Skibene „Proteus“ og „Yankie“ sendte af Sted i samme Øjemed; men Expeditionen var meget uheldig. „Proteus“ blev knust i Isen, og Besætningen reddede sig i Land ved Kap York, hvor den blev optagen af „Yankie“.

Det er en Selvfølge, at man nærrede stor Ængstelse for Greely-Expeditionen, og man gjorde derfor i Aar store Anstrængelser for at bringe den Undsætning ved at udsende ikke mindre end tre Skibe: „Bear“, „Thetis“ og „Alert“, alle under Komandør Schley. Udgifterne ved denne store Expedition udgjøre 700,000 Dollars, og Skibene ere Hvalfangere, som man havde anskaffet i

det nævnte Øjemed. Som anført, blev Greelys Expedition afsendt 1881, og den 15de Avgust havde man landet alt Materiel, 140 Tons Kul og Proviant for tre Aar; desuden lykkedes det i kort Tid at skyde saa mange Moskusoxer, at deres Kjød alene afgav tre Maaneders Proviant. „Proteus“ efterlod ogsaa en Dampbarkasse og tre Hvalbaade, ligesom der dels af Greely og dels af tidligere Expeditioner var oprettet Depoter paa flere Punkter. Hungersnød syntes saaledes den savnede Expedition ikke at kunne være udsat for, forudsat, at den ikke havde skiftet Plads. Greely havde Ordre til senest at forlade Stationen 1883 i September, dersom det ikke forinden var lykkedes at bringe ham Undsætning.

Hvad den store Expedition i Aar angaar, da var det foreløbig Mening at sende et af Skibene meget tidlig af Sted til de danske Kolonier, forinden alle Skibene samledes ved Upernivik, ikke senere end den 15de Maj. Skulde Isforholdene være gunstige, vilde det første Skib søge at trænge nord paa. De øvrige Skibe skulde midt i Maj forhaabentlig afgaa fra Upernivik til Littleton Øen. Man vilde selvfølgelig igjennem de indfødte søge at skaffe sig Efterretning om den savnede Expedition, og naar Isen naaedes, skulde et enkelt Skib søge at arbejde sig nord paa, medens et andet skulde blive liggende som Reserve til at falde tilbage paa, hvis der skulde ske en Ulykke. Under Vejs skulde der paa passende Steder oprettes Depoter.

Afset fra den Ængstelse, der næredes for Greelys Expedition, imødesaa man i de forenede Stater med stor Spænding Udfaldet af dette Aars Expedition. „Jeannette“-Expeditionens sørgelige Udfald og de oven for nævnte Expeditioners Uheld have gjort et pinligt Indtryk paa det store Publikum. Der var ellers gjort alt med Hensyn til Udrustning for at sikre Aarets største Polarexpedition et heldigt Udfald, og Nordamerikanerne havde ikke skyet at modtage Raad af Sir George Nares og Kapt. Markham, som tilstillede vedkommende Avtoriteter i de forenede Stater et værdifuldt Memorandum om Issejlad og hvad dertil hører. — I Slutningen af Juli 1884 kom der endelig Efterretninger fra Greely-Expeditionen, og skjønt disse Efterretninger i mange Henseender ere meget sørgelige, maa man dog glæde sig over, at Expeditionen ikke er gaaet helt til Grunde. Efter „New York Herald“ meddele vi følgende Underretninger:

Naar det i Aar lykkedes at befri de overlevende, skyldtes det den største Udholdenhed fra Komandør Schleys og hans underordnedes Side. Helt op igjennem Smiths Sund maatte Skibene stadig kæmpe med Isen, som de mødte i store Flager, men som de dog overvandt ved Taalmodighed og Aarvaagenhed. Der blev ikke for-

sømt en eneste Lejlighed til at gaa frem. Flere hundrede Mil maatte Skibene kæmpe sig frem gennem Is, der var tre til sex Fod tyk. Da „Thetis“ og „Bear“ kom til Brevoort Island, blev der udsendt Rekognosceringsafdelinger for at lede efter Varder og Meddelelser fra Expeditionen. Paa Toppen af Brevoort Island, fandt man en Varde med en Beretning, hvori det blev meddelt, at Greelys Expedition havde forladt Øen i Oktober 1883 og oprettet en permanent Lejr ved Køl Sabine, samt at den da kun havde 40 Dages Rationer med sig og at alle Medlemmerne vare raske. Alle Rekognosceringsafdelinger bleve nu kaldte tilbage, og Maskinmesteren fik Ordre til gaa forud med „Bears“ Dampbarkasse, i det Skibene fulgte efter. Barkassen naaede derfor først til Lejren ved Kap Sabine og vendte snart efter tilbage med den Meddelelse, at der kun var syv i Live af den 25 Mand store Expedition, og at Greely og to af de overlevende vare døde. Schley gav sig øjeblikkelig paa Vej til Lejren med Oplivelsesmidler, Proviant, Klæder og alt, hvad der kunde være strax Brug for; under Vejs tillavede man Mælkepunsj. Det blæste en forrygende Storm, og det var kun ved Anvendelsen af den største Sømandsdygtighed, at Barkassen arbejdede sig frem til Lejren; Bølgerne slog ind i Baaden og gjennemblødte alle. Da man kom til Tættet, maatte man skære sig igjennem det for at komme ind til de forkomne Folk. Greely var lige i Stand til at støtte sig paa Hænder og Knæ. Han var klædt i Pelsværk og bar en rød strikket Hue, hvad der bidrog til at fremhæve hans spøgelseagtige Ydre. Han havde langt Haar og Skjæg og var helt udtæret, hans dybt indfaldne Øjne skinnede med forøget Glans gennem hans Brillen, hele hans Udseende og hans svage Stemme, som han bestræbte sig for at beherske, men som røbede hans overvældende Følelser, bragte Taarer frem i Øjnene, endog paa de stærkeste af Redningsmandskabet. Paa hver Side af ham laa en af hans Ledsagere i døende Tilstand, paa den ene Side en Korporal, der havde Koldbrand i begge Fødder, og som var ude af Stand til at løfte sit Hoved, og paa den anden Side en menig i en Sovepose og døende af Sult. Greely havde netop læst Bønnerne for de døende, da Redningsmændene kom. Fire af Expeditionen vare lige i Stand til at vakle ud af Tættet. De bleve nu styrkede ved en lille Portion Mælkepunsj og Ammoniak, og de fik kort efter Bouillon og varm Mælk. De vare alle meget ophidsede ved Bevidstheden om at være frelste, og deres Raab om Føde vare hjerteskerende; men man nægtede dem solid Føde. De bleve forsigtig bragte ud til „Bear“ og „Thetis“, og der blev omhyggelig sørget for dem. I nogle Dage efter deres Frelse vare de i en betænkelig Tilstand, og Glæden over deres Frelse blev efter-

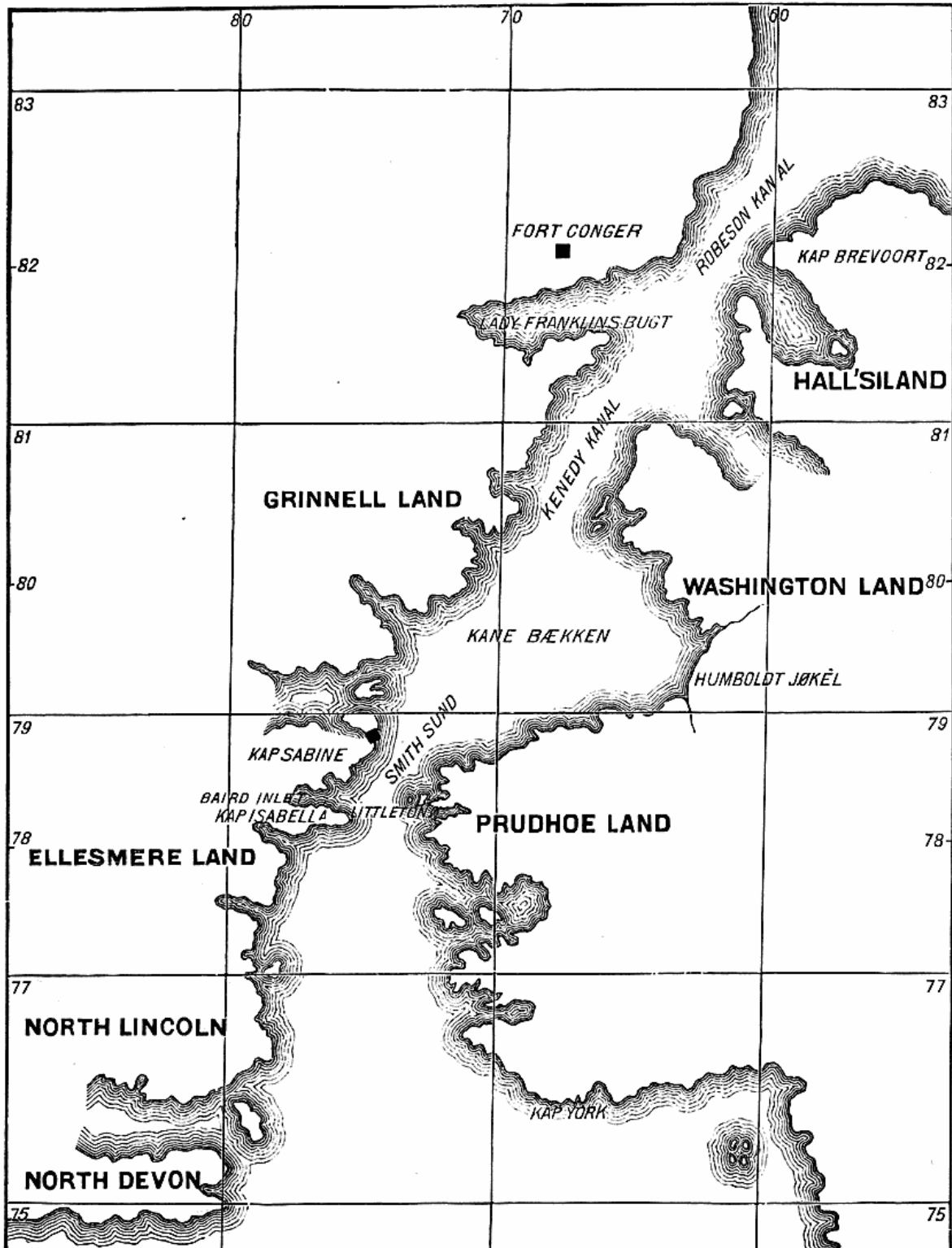
fulgt af dyb Sørgmedighed. „Thetis“ og „Bear“ medførte 12 Lig, fem Mand vare begravne i Isen og med den førte ud i Havet, og én Mand var druknet, da han søgte efter Føde.

Om Expeditionens Liv under dens Afspærring fra Verden, meddeles det, at skjønt de af „Proteus“ efterladte Levnedsmidler vare dem rigelig tilmaalte, begyndte der efter to Aars Forløb at blive knap Tid paa dem. Tilmed paakom der Expeditionen, da ogsaa Sommeren 1883 gik til Ende uden at have bragt Redning, den fortvivlede Tanke, at det paa Grund af Isforholdene vilde være umuligt for noget som helst Skib at bringe Frelse. Man besluttede derfor med Baadene at gjøre et Forsøg paa at naa en af de danske Kolonier paa Grønlands Vestkyst. Den 9de August 1883 forlod Expeditionens Medlemmer deres, næsten under 83° n. Breddeliggende Station „Fort Conger“, hvor de havde levet temmelig lykkelig og fri for Sygdom i to Aar. Den 29de September vare de ved Baird Inlet, der ligger 70 Sømil syd for Fort Conger. Indtil da var alt gaaet godt; men nu begyndte de ubeskriveligste Lidelser. Da man havde overbevist sig om det umulige i inden Vinterens Frembrud at naa de danske Kolonier, opgav man Baadene og indrettede sig paa en Isflage, der drev sønder paa. Efter at Folkene saaledes vare drevne om i 30 Dage, landede de ved Kap Sabine, der ligger under 79° n. Br., ikke langt fra Indsejlingen til Smiths Sund. Her levede de under de forfærdeligste Savn i Snehytter og af de faa Levnedsmidler, de havde medbragt eller fundet. De fundne Levnedsmidler vare dels dem, som vare blevne efterladte af Nares 1875 og dels dem, som vare begravne af Beebe 1872 samt en Del af den Proviant, som var frelst fra „Proteus“ Stranding 1883. Da alle disse Levnedsmidler vare brugte, maatte man leve af kogt Sælhundskind, kogte Klædningsstykker, Mos og Lavarter samt en Slags Rejer, naar Folkene vare stærke nok til at fiske dem, og hvortil der udkrævedes, at man maatte slaa Hul paa Isen.

Heldigvis ere dog Greelys Instrumenter og Optegnelser frelste. Han gjør Fordring paa Æren af, at hans Expedition er naaet nordligere end nogen anden Expedition. Han har selv telegraferet bl. a. følgende fra St. John paa Newfoundland, som Skibene anløb paa Hjemrejsen: „For første Gang i tre Aarhundreder har England maattet

opgive Æren af at være trængt længst frem mod Nord. Løjtnant Lockwood og Sergent Brainard naaede den 13de Maj Lockwoodøen paa 83° 24' n. Br. og 44° 5' L. Fra en Højde paa 2000 Fod saa de intet Land i Nord eller Nordvest; men i Nordøst saa de Grønland og Kap Robert Lincoln paa 83° 35' n. Br. og 38° L. Lockwood blev 1883 dreven tilbage af aabent Vande nede under Grønlands Kyst, og han slap med Nød og næppe fra at drive ud i Polarhavet.“

De i Sommermaanederne af Expeditionen foretagne Udflugter med Baade have givet nøjagtig Kundskab om et Territorium, der strækker sig vest og øst for „Fort Conger“. *Grinnell-Landet* er en Strækning, der ved Lady Franklins Bugten er skilt fra det nordligere liggende Land, som har faaet Navnet Arthur-Landet. Dette Grinnell-Land, der især blev undersøgt af Expeditionen, har mange Mærkeligheder. Den nordlige og sydlige Del er, afset fra flere store Jøkler, dækket af en tyk Isskorpe, medens der i det Indre er en stor Sø samt en Strækning Land, der er isfri. Nogle af Bjærgene i Grinnell-Landet ere indtil 4500 Fod høje. Man har gjort den vigtige Opdagelse, at der nord for Grinnell-Landet og nordvest for Grønland ikke findes andre Landmasser, medens flere Tegn tyde paa, at der nordøst for Grønland strækker sig en stor Øflok ind i Polarhavet. Lockwood, der bukkede under for Strabadserne under sine Slædefarter mod Nord, blev ved aabent Vande hindret i at trænge længere frem, og dette er af stor Interesse; thi at der saa tæt ved Nordpolen skulde findes store Strækninger isfrit Vand, staar i Modstrid til den af Nares fremsatte Tanke om, at de Dele af Polarhavet, der ligge omkring Nordpolen, ere dækkede af evig Is. Greely mener, at Isforholdene ere forskellige hvert Aar, og derved opstaar den største Hindring for Nordpolarerne, da det bliver lige vanskeligt at bruge Baade eller Slæder. De frelste Polarfarere ere ved omhyggelig Pleje atter komne til Kræfter, selv om de udstandne Lidelser have efterladt varige Mærker hos dem. Naar de overlevende af Expeditionen have været nødt til at leve af deres døde Kammerater, kan man kun beklage dem, fordi de have været i en saa grusom Stilling.

Skissekaart til Groelys Expedition.